

Kroniek Sint Agatha

Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven | Klooster Sint Agatha

Ten Geleide

Deze Kroniek geeft een inkijkje in het werk van de vele vrijwilligers die bij het Erfgoedcentrum en het klooster betrokken zijn. En eveneens in twee bijzondere collecties, die zich bevinden in het archief van de Kapucijnen.

VRIJWILLIGERS

Het Erfgoedcentrum mag zich verheugen in de hulp van veel enthousiaste vrijwilligers. De teller staat momenteel op bijna 60 vrijwilligers en nog altijd melden zich nieuwe gemotiveerde mensen aan. Ze zijn afkomstig uit Sint Agatha, Cuijk en de wijdere omgeving van het klooster. Het merendeel zoekt een leuke en nuttige tijdsbesteding na het pensioen, sommigen al ruim vóór het pensioen. De mannen lijken oververtegenwoordigd; er zijn veel mannelijke tuinvrijwilligers en ook alle rondleiders zijn tot op heden van het mannelijke geslacht. Man of vrouw, de betrokkenheid is erg groot; de meesten blijven jaren bij het Erfgoedcentrum werkzaam. Er zijn zelfs enkele vrijwilligers, die langer bij het centrum betrokken zijn dan de meeste vaste medewerkers. Met z'n allen maken we het klooster en het terrein tot een inspirerende en fijne plek om te werken en te bezoeken.

Vrijwilligers zijn bij een veelvoud aan werkzaamheden betrokken: het beschrijven, verpakken, ordenen, scannen en fotograferen van de collecties; het gastvrij ontvangen en/of rondleiden van bezoekers; het bakken van kloosterkoeken of het maken van kloostersoep; het onderhouden van tuin, terrein en gebouwen; het bieden van extra handen bij gelegenheden en activiteiten op het kloosterterrein. Voor deze Kroniek hebben we twee vrijwilligers gevraagd om hun ervaringen te delen. We bieden u graag een inkijkje in het werk van alledag van...

Phill te Winkel, vrijwilliger voor archiefwerk sinds 2007

Wat doe je in het dagelijks leven?

Gepensioneerd, na een arbeidzaam leven als dierenarts.

Hoe ben je bij het Erfgoedcentrum terechtgekomen?

Na mijn pensionering zocht ik een zinvolle tijdsbesteding en ik hoorde van vrienden in Sint Agatha dat “het klooster” nog mensen zocht.

Waar ben je nu mee bezig?

Op het moment beschrijf ik het archief van de Assumptionisten. Het is een vrij groot archief, dat gelukkig al goed is voorbereid door hun eigen archivaris.

Wat vind je leuk aan dit werk?

Het werken met oude documenten, waaruit de geschiedenis direct naar je opstijgt. Bovendien is het een plezierige, rustige werkomgeving met fijne collega's. En tenslotte vind ik het prettig dat ik het werk zelf kan indelen.

Welk archief(stuk) staat je nog altijd bij en waarom?

Een aantal stukken, die ik in een vrij klein archief vond, betroffen de stichting van de betreffende orde in de 15e eeuw. Uniek materiaal! Maar ook een aantal brieven van Godfried Bomans in een ander archief waren een leuke ontdekking. Eigenlijk vind ik het werk net een Sinterklaasfeest: elke doos die ik openmaak en ieder stuk dat ik in handen krijg, zijn een verrassing.

Marry Westenbrink, vrijwilliger poortgebouw sinds 2017

Wat doe je in het dagelijks leven?

Ik ben met pensioen. Mijn hobby's zijn wandelen, fietsen en tuinieren. Ik heb jarenlang in het Karmelietenklooster in Boxmeer gewerkt. In de keuken maakte ik de maaltijden voor twintig personen klaar. Daarnaast heb ik in de horeca gewerkt.

Hoe ben je bij het Erfgoedcentrum terechtgekomen?

Na mijn pensioen ging ik op zoek naar vrijwilligerswerk en zag een oproep van het Erfgoedcentrum voor gastvrouw in het poortgebouw.

Waar ben je nu mee bezig?

In de winter is het poortgebouw gesloten. Vanaf 1 mei ga ik met nog vele andere vrijwilligers weer het poortgebouw runnen.

Wat vind je leuk aan dit werk?

Ik vind het werk heel gezellig. Naast het koffie/thee schenken is het leuk om ook een praatje met de gasten te maken. De groepen die in het poortgebouw van een kop koffie met een lekkere plak kloosterkoek genieten en daarnaast van de kloostertuin, dat is mooi om te zien.

Welk bezoek staat je nog altijd bij en waarom?

Er springt er niet echt één uit... Ieder bezoek is weer even gezellig en leuk om te verzorgen.

Naast tijd voor werken is er tijd voor ontspanning, op de eerste plaats tijdens de dagelijkse koffiepauze. Twee keer per jaar wordt de tijd genomen om bij te praten en elkaar beter te leren kennen, tijdens een uitstapje en tijdens de kerstborrel. Bij beide gelegenheden worden de vrijwilligers in het zonnetje gezet. En nu voor deze ene keer (*pars pro toto*) ook in de Kroniek!
> G. Heusschen

UIT DE COLLECTIE

De omvang van het archief van een orde of congregatie kan behoorlijk variëren al naar gelang de levensduur van het betreffende instituut, het aantal leden, de aard van de werkzaamheden en soms de speling van het lot. Bepalend voor die omvang is ook de aandacht die in de loop der jaren is gegeven aan de geschiedenis van het eigen instituut en derhalve aan het bewaren van het papieren erfgoed. Bij de Minderbroeders Kapucijnen is goede zorg voor het archief zelfs in de constituties opgenomen. Daar lezen we dat niet alleen in het generaalat en in de provincies, maar "zelfs in ieder van onze Huizen een archief moet zijn, waarin alle respectieve geschreven stukken en waardevolle documenten ordelijk ondergebracht en zorgvuldig bewaard moeten worden door dengene, aan wien de zorg hiervoor is opgedragen" (*Constituties*, 1928). De Nederlandse Kapucijnen hebben zich consciëntieus van die taak gekweten en daardoor kan hun archief, dat in 2015 naar het Erfgoedcentrum kwam, als zeer rijk en compleet worden bestempeld. Onderdeel van dit archief zijn twee bijzondere collecties, die hierna een nadere beschrijving krijgen en daarmee hopelijk bij onderzoekers meer bekendheid: de prekencollectie en de collectie collegedictaten.

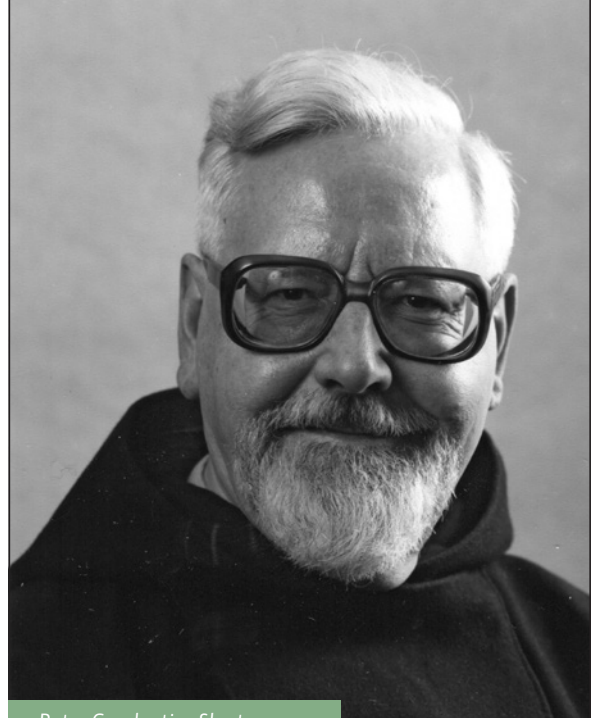
Collectie preken

Ook in andere archieven zijn preken aanwezig, met name bij de Dominicanen en de Redemptoristen, maar niet in dezelfde omvang. De collectie van de Kapucijnen telt meer dan 9.500 preken, afkomstig van 231 paters over de jaren 1882-2005. Topscorers zijn Innocentius Hens (1874-1940) met 813 preken en Silverius Vissers (1889-1964) met 629 preken. Deze cijfers ontlenen we aan een index op de preken, verzorgd door pater Gaudentius Slaats (1924-2012). Met hulp van de index is te zien welke preken van welke Kapucijn bewaard zijn gebleven en bovenal over welk onderwerp. Pater Gaudentius stelde in zijn toelichting dat elke preek tijdgebonden en daarom belangrijk is. Hij voegde aan zijn index een los vel toe met de oproep: "Wie zal ooit aan de hand van onze prekencollectie de studie publiceren: *Kapucijnen preekten meer dan een eeuw van Groningen tot Maastricht?*" Zo'n studie is tot op heden nog niet gemaakt. Ook zelf heeft Gaudentius Slaats kriskras door het land gereisd om te preken. In zijn persoonsdossier zit een schrift met daarin genoteerd wanneer en waar hij preekte. In 1952 was dat op maar liefst 88 data en in het geval van retraits konden dat wel meer dan tien verschillende preken zijn.

Een tweede bijzondere collectie in het archief van de Kapucijnen is die van de collegedictaten: de teksten van de lessen die paters Kapucijnen op hun seminaries gaven, aanvankelijk geschreven in het Latijn, later getypt of gestencild in het Nederlands. Deze dictaten zijn bewaard gebleven als onderdeel van de A(uteurs)-bibliotheek, die werd geordend aan de hand van een decimaal classificatiesysteem. Nu zijn de dictaten en overige handschriften volgens deze systematische ordening opgeborgen in 40 archiefdozen. Collegestof over dogmatiek (code 230) staat bijvoorbeeld allemaal bij elkaar.

Dictaten van een bepaalde docent zijn via de bibliotheekcatalogus, die eveneens werd opgesteld door pater Gaudentius, snel terug te vinden. Pater Gaudentius maakte verder nog een bibliografie van de publicaties van Nederlandse Kapucijnen, de nodige indexen op Kapucijntijdschriften, een overzicht van gepubliceerde gedichten en van feestliederen van Kapucijnen, de *Nieuwe historische ledenlijst*, een overzicht van de geboorteplaatsen van Kapucijnen en een 'fototheek' waarin hij meer dan 8.000 foto's ordende. Dankzij al dat heerlijke werk van ordenen en rangschikken, allemaal verricht na zijn 70^e verjaardag, heeft hij de onderzoekers naar de geschiedenis van de Kapucijnen belangrijke werktuigen nagelaten. > Otto S. Lankhorst

Pater Gaudentius Slaats

KWARTAALJOURNAAL

- ▶ Op 5 januari vond de jaarlijks door IVN georganiseerde tuinwerkdag in de kloostertuin plaats.
- ▶ Op 17 januari, 1 en 25 februari, 19, 22 en 26 maart vonden vergaderingen plaats in het kader van de renovatie van oost- en zuidvleugel van het kloostercomplex, met bouwcommissie, gemeente, provincie en Monumentenzorg.
- ▶ Op 5 februari werden aanvullingen gebracht op het archief van de Benedictinessen van het H. Sacrament. Dezelfde dag bezochten twee conserveringsadviseurs van het Nationaal Archief het Erfgoedcentrum om een advies uit te brengen voor het depotonderhoud. Kort na hun bezoek werd gestart met de 'voorjaars schoonmaak'. Op 28 maart brachten zij een vervolfbezoek en spraken o.a. met de bedrijven die de installaties voor luchtbehandeling onderhouden.
- ▶ Op 7 en 24 februari en 7 maart vond overleg plaats over de nieuwe tentoonstelling met de titel 'Kloosters op een keerpunt'. Meer informatie over de tentoonstelling vindt u in de volgende Kroniek.
- ▶ Op 12 februari werden afspraken gemaakt met de bierbrouwers die reeds enkele jaren in het klooster experimenteren, over een vijfjarige huur- en samenwerkingsovereenkomst.
- ▶ Op 13 februari kwamen aanvullingen binnen op de voorwerpcollectie van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid (Tegelen). Op dezelfde dag haalden huismeester en enkele vrijwilligers een 16mm-filmtafel op, geschonken door het Limburgs Museum in Venlo.

Voorjaars schoonmaak in het depot

- ▶ Op 20 februari arriveerde het archief van de Missionarissen van het Goddelijk Woord.
- ▶ Op 7 maart vond het halfjaarlijks overleg plaats tussen Erfgoedcentrum en Katholiek Documentatiecentrum (KDC) Nijmegen.
- ▶ Op 8 maart woonde hoofdarchivaris Ad van Huijgevoort bij de Fraters van Utrecht de presentatie bij van de oorlogsdagboeken van hun confrater Apollonius, verzorgd door Geert van Tongeren.
- ▶ Op 19 maart was er een bijeenkomst met de tuin-vrijwilligers en tuinarchitecte Laura Knoops over de plannen voor de herinrichting van de kloostertuin.

Colofon

Deze kroniek wordt uitgegeven door de stichtingen
Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven en Sint Aegten
ISSN: 2210-5719

Redactie: M. Arendsen, G. Heusschen, O. Lankhorst

Adres: Kroniek Sint Agatha
Kloosterlaan 24, 5435 XD St. Agatha
Tel. 0485 - 31 10 07
E-mail: info@erfgoedkloosterleven.nl
Website: www.erfgoedkloosterleven.nl
www.kloostersintagatha.nl

Vormgeving: Vormweijts, Nijmegen

Tentoonstelling in wording

- ▶ In het eerste kwartaal van 2019 ontvingen we 60 onderzoekers in de studiezaal en kwamen er ruim 140 verzoeken om informatie per e-mail binnen.

AGENDA KOMENDE PERIODE

- ▶ Woensdag 1 mei start van het bezoekersseizoen.
- ▶ Vrijdag 3 mei om 15.00 uur opening van de nieuwe tentoonstelling 'Kloosters op een keerpunt; Nederlands kloosterleven in tijden van verandering'. Met een inleiding door de heer Ad Leys over de recente ontwikkelingen in het kloosterleven. **U bent van harte welkom!** Aanmelden kan via info@erfgoedkloosterleven.nl

Kloosters op een keerpunt

Nederlands kloosterleven in tijden van verandering

- ▶ Zondag 5 mei om 14.00 uur concert in de kloosterkerk door popkoor Noisy Voices rond het thema Bevrijdingsdag.
- ▶ Zondag 12 mei om 15.00 uur concert in de kloosterkerk door Compagnie Dufay. Op het programma staat muziek uit het 16^e-eeuwse Spanje.
- ▶ Zondag 19 mei Open Kloosterdag, Ons Plattelandsrondje Land van Cuijk, en om 15.00 uur Mariaconcert in de kloosterkerk door Vocaal Ensemble Sonabile.
- ▶ Zondag 26 mei 11.00 uur natuur- en meditatiewandeling in de kloostertuin door Pluis van de Ven.
- ▶ Donderdag 30 mei t/m zondag 2 juni (Hemelvaartweekend) Kerkenpadroute tussen Sint Agatha en Middelaar, waarbij het voetveer Zeldenrust over de Maas vaart.

Meer informatie vindt u in de agenda op de website www.kloostersintagatha.nl.